

ПЛАН ВРЕДНОВАЊА
у оквиру Инструмента претприступне помоћи ЕУ пољопривреди и
руралном развоју РС за програмски период 2014-2020
(ИПАРД II програм)
2021

ИПАРД Управљачко тело

Децембар 2021

1. ЦИЉ И СВРХА ПЛАНА ВРЕДНОВАЊА

План вредновања (ПВ) за ИПАРД II програм Републике Србије за период 2014-2020. године (ИПАРД II програм) израђен је у складу са чл. 57. Оквирног споразума (ОС), и чл. 54. и 56. Секторског споразума (СС) закљученим између Републике Србије и Европске комисије, како би се осигурале довољне и адекватне активности вредновања, као и одговарајућа средства неопходна за подршку спровођења тих активности.

Према члану 56(2) Секторског споразума, циљеви ПВ су следећи:

- испитивање напретка ИПАРД II програма у односу на његове циљеве помоћу показатеља резултата и, по потреби, показатеља утицаја;
- побољшање квалитета ИПАРД II програма и његовог спровођења;
- испитивање предлога за суштинске промене ИПАРД II програма;
- припрема за прелазно (*interim*) и накнадно (*ex-post*) вредновање.

У складу са чл. 54. СС примењиваће се следећи **принципи за вредновање** ИПАРД II програма:

(1) Чл. 55. ОС поставља опште принципе вредновања ИПА II претприступне помоћи. Према наведеном члану, вредновања ће имати за циљ да унапреде квалитет, ефективност и доследност коришћења помоћи из фондова ЕУ, као и стратегију и спровођење ИПАРД II програма;

(2) ИПАРД II програм биће предмет претходног (*ex-ante*) и накнадног (*ex-post*) вредновања и, када Комисија сматра одговарајућим, прелазног (*interim*) вредновања, спроведеног од стране независних евалуатора у оквиру одговорности Републике Србије;

(3) Вредновањем ће се процењивати спровођење ИПАРД II програма у правцу постизања циљева наведених у члану 16(5) ОС;

(4) Вредновањем ће се испитати степен искоришћености ресурса, ефективност и ефикасност програмирања, као и његов друштвено-економски утицај на дефинисане циљеве и приоритете. Вредновање треба да покрије циљеве ИПАРД II програма и да пружи помоћ у извлачењу поука које се односе на политику руралног развоја. Вредновањем ће се идентификовати фактори који доприносе успеху или неуспеху спровођења ИПАРД II програма, укључујући одрживост акција и идентификовање најбољих пракси;

(5) Извештаји о вредновању треба да садрже објашњење примењене методологије, процену квалитета података и налазе;

(6) Квалитет и утицај вредновања биће процењени од стране ИПАРД Управљачког тела, Одбора за праћење ИПАРД II програма и Комисије;

(7) Резултате претходног (*ex-ante*) и прелазног (*interim*) вредновања би требало узети у обзир у циклусу програмирања и имплементације.

Да би се успешно испунили наведени циљеви и принципи вредновања, активности вредновања ИПАРД II програма спроводиће се:

- *циљано*, разноврсним и прилагођеним приступом: активности праћења и вредновања биће усмерене на уочавање да ли Програм даје резултате у правцу идентификоване политике приоритета. У ту сврху користиће се различите технике вредновања за праћење и процена различитих аспеката ИПАРД II програма. Ово ће такође

омогућити довољну флексибилност у годишњем планирању да одговори на потребе вредновања;

- *благовремено*: кроз осигурање да се активности праћења и вредновања предузимају у правом тренутку у циљу информисања свих који су укључени у управљање Програмом, креатора политике и заинтересованих страна о утицају и делотворности програма;
- *дијалогом и транспарентношћу*: рани дијалог између релевантних заинтересованих страна за релевантне и повратне информације и подстицање транспарентности вредновања како би се оствариле највеће користи од извештаја о вредновању.

2. УПРАВЉАЊЕ И КООРДИНАЦИЈА

У овом поглављу описана су главна тела која су укључена у праћењу и вредновању ИПАРД II програма, као и њихове одговорности. Такође, објашњава како су активности вредновања повезане са спровођењем ИПАРД II програма у погледу садржаја и времена.

Актери који су укључени у систем праћења и вредновања су: Управљачко тело, ИПАРД II Одбор за праћење, ИПАРД агенција и независни евалуатори.

Улога и одговорности тела укључених у систем праћења и вредновања су следећи:

Управљачко тело

Управљачко тело (УТ) је одговорно за процес организовања и управљања системом за праћење, вредновање и извештавање. Према чл. 54., 56. и 59. СС, УТ је одговорно за спровођење ПВ и у обавези је да обезбеди као минимум следеће регулаторне захтеве:

- да је претходно (*ex-ante*), накнадно (*ex-post*) и, када Комисија сматра за неопходно, периодично - прелазно (*interim*) вредновање изведено благовремено и у складу са системом за праћење и вредновање;
- да је Европска комисија информисана о сваком вредновању посредством годишњих извештаја о спровођењу (ГИС);
- да је сваке године извештај о оствареним резултатима из ПВ представљен ИПАРД II Одбору за праћење¹ посредством ГИС;
- да су резултати вредновања објављени.

Управљачко тело је такође одговорно за управљање свим тендерима за вредновање, помоћ у сарадњи са ангажованим стручњацима за вредновање, приступ релевантним подацима за праћење и вредновање од стране заинтересованих страна, за изградњу капацитета за вредновање, проверу квалитета вредновања, комуникацију резултата вредновања са унутрашњим и спољним заинтересованим странама, као и са широм јавношћу, за праћење препорука из извештаја о вредновању и предузимање активности у погледу усаглашавања са њима, као и за координацију вредновања са спровођењем Програма.

Управљачко тело у току календарске године треба да припреми:

- Годишњи извештај о спровођењу (ГИС)²;

¹ Члан 56(3) СС.

² Члан 59(3) СС.

- Годишњи ажурирани План вредновања.

Сваке године УТ ће извештавати Одбор за праћење ИПАРД II програма о спроведеним годишњим активностима вредновања које су предвиђене ПВ. Извештај ће обухватити процену напретка ПВ, предлоге за ревизију и сва неопходна преусмеравања средстава.

ИПАРД II Одбор за праћење

Улога ИПАРД II Одбора за праћење (ИПАРД II ОП) је да прати ефикасност и квалитет спровођења ИПАРД II програма, као и напредак у коришћењу додељених средстава у односу на постављене циљеве. Најкасније након једне године од усвајања ИПАРД II програма, ПВ се подноси ИПАРД II ОП ради анализирања активности вредновања и резултата спровођења ПВ, и у вези са тим ИПАРД II ОП може да припреми препоруке УТ у вези са спровођењем ПВ, и да након тога прати предузете активности као резултат тих препорука. Такође, разматра и одобрава ГИС пре њиховог достављања Европској комисији (ЕК).

ИПАРД агенција

ИПАРД агенција (ИА), као достављач података, дефинише начине прикупљања потребних података у договору са УТ. За потребе праћења и вредновања ИПАРД програма ИА има улогу да:

- прикупља информације на основу докумената који се подносе путем апликација, информације о подржаним пројектима и исплатама, као и информације о спроведеним контролама. Прикупљање података се врши путем табела за праћење и вредновање датих од стране ЕК, других табела са показатељима за праћење захтеване од стране програмског документа, као и на основу других релевантних захтева од стране УТ;
- спроводи релевантне одредбе и интерне процедуре у циљу осигурања благовремености и потребног обима корисничких извештаја.

ИПАРД Агенција ће обезбедити успостављање електронског система за:

- Чување прикупљених података и информација.

ИПАРД агенција ће успоставити електронску базу података корисника ИПАРД подршке са јединственим позивом на број корисника, која ће омогућити анализу података на основу административне територијалне структуре Републике Србије.

- Осигурање блавременог достављања података УТ.

Према Меморандуму о разумевању између Управљачког тела и ИПАРД агенције, подаци и табеле (у штампаној и електронској форми) биће редовно достављани као што следи:

- Све табеле најмање једном годишње за ГИС;
- Све или основне табеле после сваког позива за подношење захтева за потребе планирања наредних позива;
- Све или основне табеле пре састанка ИПАРД II ОП (полугодишње);
- *Ad-hoc* (на захтев УТ).

Независни евалуатори

Све активности вредновања ће бити спроведене од стране спољних стручњака који су функционално независни од УТ и ИА. Евалуатори ће бити уговорно ангажовани у складу са одредбама о јавним набавкама – *PRAG* правилима и финансирани из Мере “Техничка помоћ”, или из других расположивих извора.

Национална рурална мрежа

Допринос Националне руралне мреже у спровођењу и достизању циљева ИПАРД II програма са становишта вредновања у оквиру сарадње са УТ Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (МПШВ) се може постићи кроз прикупљање података са терена и помоћи у промотивним активностима МПШВ на локалном и регионалном нивоу.

Национална рурална мрежа ће такође имати улогу и у дистрибуцији и дисеминацији налаза праћења и вредновања, о чему ће бити одлучено у каснијој фази.

3. ТЕМЕ И АКТИВНОСТИ ВРЕДНОВАЊА

При изради ПВ узете су у обзир све релевантне препоруке претходног (*ex-ante*) вредновања ИПАРД II програма.

Активности вредновања имају за циљ да укажу на напредак, утицај, достигнућа, ефективност, ефикасност и значај ИПАРД II програма за рурални развој у Републици Србији. Активности вредновања ће осигурати адекватну анализу доприноса Програма циљевима. Оне ће се спроводити са акцентом на следеће специфичне ИПАРД II теме:

- Изградња капацитета за праћење, вредновање и извештавање;
- Распољивост података за контекст показатеље и методолошка усклађеност обрачуна;
- Посматрање развојних трендова и анализа контекста;
- Процена одрживости успостављених циљних вредности;
- Праћење текућих промена у контексту у коме ће програмске интервенције бити одрживе у односу на постављене полазне вредности;
- Апсорпциони капацитет и административна поједностављења;
- Процена финансијске алокације по мерама и баријера за приступ финансијама;
- Праћење напретка у односу на постављене циљне вредности показатеља и показатеља учинка;
- Процена коришћења ресурса за Мери „Техничка помоћ“.

Наведене ИПАРД теме биће предмет вредновања у складу са тренутним приоритетима у оквиру периодичних вредновања у периоду имплементације ИПАРД II програма (текуће, *on-going* евалуације), као и у оквиру накнадног (*ex-post*) вредновања Програма.

4. ПОДАЦИ И ИНФОРМАЦИЈЕ

Овај одељак даје кратак опис за прикупљање, одржавање и управљање статистичким подацима и информацијама у вези са извештавањем о спровођењу ИПАРД програма, као и обезбеђења података и информација релевантних за потребе вредновања Програма.

Показатељи

Јасно дефинисање и разумевање сваког показатеља, заједно са методологијом прикупљања података за обрачун њихових вредности, представља основ за спровођење сваког вредновања.

ИПАРД II програмом предвиђени су следећи заједнички показатељи значајни са становишта вредновања:

1. Контекст показатељи
2. Заједнички показатељи – показатељи циља
3. Показатељи учинка

1. Контекст показатељи

Подаци за заједничке контекст показатеље прикупљају се од стране Републичког завода за статистику, Агенције за заштиту животне средине, националне ФАДН базе података, Евростат-а и других релевантних произвођача података. Неки од контекст показатеља нису доступни јер се не прикупљају и не прате у Републици Србији (што се, пре свега, односи на показатеље заштите животне средине), док за неке контекст показатеље методологија обрачуна није усклађена са методологијом која се примењује у ЕУ.

2. Заједнички показатељи – показатељи циља

Извори података за квантификовање циљних вредности показатеља су релевантне базе података Републичког завода за статистику и оперативне базе података које води ИПАРД агенција. Очекиване вредности предвиђених показатеља циља дате су у поглављу 6.4. ИПАРД II програма.

3. Показатељи учинка

Релевантни показатељи учинка прате се на основу података из оперативне базе података ИА и обезбеђују се преко Табела за праћење и евалуацију ИПАРД II програма које су дате од стране ЕК. Подаци за праћење и евалуацију у форми наведених табела достављају се УТ од стране ИА и служе као основ за израду анализа у сврху извештавања чланова ИПАРД ОП и ЕК о резултатима, односно достигнутим програмским циљевима. Сви кључни подаци за сваку активност одабрану за финансирање, као и окончане активности, бележе се у оперативној бази података, вођеној и ажурираној од стране ИА.

На захтев УТ и/или уговорно ангажованог евалуатора, сви корисници помоћи из ИПАРД II програма би, сходно одредбама СС, требало да сарађују у погледу достављања података или омогућавања увида у пројектну, односно пословну документацију у сврху спровођења вредновања. Самим тим, корисници су у обавези достављања података и информација за праћење и вредновање. Ово укључује достављање података и информација од стране ИПАРД корисника не само путем поднетих предлога пројеката и захтева процеса, већ такође и посредством истраживања на бази узорка (интервјуи, фокус групе и др.).

Спољни извори података

С обзиром на разнолику природу праћења ефеката Програма, постоји велики број потенцијалних спољних извора информација који могу бити од помоћи у информисању о програмским перформансама и његовом утицају. Неки од њих су следећи:

- статистички подаци других организационих јединица МПШВ (Регистар пољопривредних газдинстава, *FADN* база података и други релевантни подаци);
- базе података и информације из других извора (Анкета о структури пољопривредних газдинстава, РЗС);
- додатна истраживања корисника подршке ради обухватања ширих утицаја;
- резултати и налази истраживачких института и невладиних организација;
- независне рецензије Програма путем јавних набавки, и
- остали непоменути спољни извори релевантних података и информација.

5. ВРЕМЕНСКИ ОКВИР

Неопходно је осигурати да се све активности које се односе на праћење и вредновање спроводе у одговарајућем тренутку имајући у виду ток имплементације, у односу на време када је потребна извесна информација. Благовремено планирање активности вредновања ИПАРД програма ће омогућити и благовремено предвиђање и спровођење релевантних задатака сваког органа (тела) који је укључен у ИПАРД систем праћења и вредновања. Благовремено спроведене активности праћења и вредновања ће пружити неопходне информације у одговарајућем тренутку, посебно информације за потребе израде ГИС и завршног извештаја о спровођењу ИПАРД II програма, као и благовремене информације од значаја за доношење одлука о даљем току програмске имплементације.

Индикативни временски оквир за реализацију планираних активности вредновања дат је у Табели 1.

Табела 1: Индикативни временски оквир за планиране активности вредновања ИПАРД програма и извештавање

Активност	Тип вредновања	Временски оквир	Индикативна буџетска алокација ³ (ЕУР)	Извештавање
2021				
Претходно (<i>ex-ante</i>) вредновање ИПАРД III програма	екстерно	јул – усвајање ИПАРД III програма од стране ЕК	45.000	ИПАРД II ОП, ЕК (Годишњи извештај о спровођењу 2021), Влада РС
Процена потреба, укључујући процену <i>SWOT</i> анализе тренутног стања	екстерно	јул – септембар		
Процена стратегије интервенције, укључујући избор мера, таргетирање корисника и постављање циљева	екстерно	јул - септембар		
Процена предложеног система имплементације, укључујући праћење,	екстерно	јул - септембар		

³ Акциони план за Мету 9: Техничка помоћ за одговарајућу годину усвојен од стране ИПАРД II ОП.

вредновање и финансијско управљање				
2022				
Вредновање ИПАРД II програма у току спровођења за имплементациони период 2020-2021. године	екстерно	јануар-јул	30.000	ИПАРД II ОП, ЕК (ГИС 2021), Влада РС
Праћење препорука текуће евалуације ИПАРД II програма за период имплементације 2017-2019.	екстерно			
Процена препрека за апсорпцију ИПАРД фонда (укључујући препреке приступу финансијама) и административно поједностављење на основу праћења препорука текуће евалуације ИПАРД II програма за период имплементације 2017-2019. год. и даље унапређење у овој области	екстерно			
Процена ИПАРД II система за праћење и вредновање, укључујући процену праћења и прикупљања података за индикатор резултата који се односи на број новоотворених радних места у оквиру Мере 3 и Мере 7	екстерно			
Процена циљаних вредности, постигнутих резултата и утицаја ИПАРД II програма	екстерно			
Процена изградње капацитета за вредновање	екстерно			
2023				
Вредновање ИПАРД II програма у току спровођења за имплементациони период до краја 2022. године	екстерно	фебруар-јул	45.000	ИПАРД II ОП, ЕК (ГИС 2022, ГИС 2023), Влада РС
Процена напретка у односу на постављене циљне вредности показатеља и излазних показатеља	екстерно			
Процена критеријума селекције по мерама и припрема препорука за унапређење истих	екстерно			
Процена коришћења средстава из Мере „Техничка помоћ“	екстерно			

2024				
Накнадно (<i>ex-post</i>) вредновање ИПАРД II програма	екстерно	април - децембар	45.000	ИПАРД Одбор за праћење, ЕК, (Коначан извештај о спровођењу), Влада РС
Анализа ефеката ИПАРД II програма по мерама	екстерно			
Процена утицаја ИПАРД подршке на кориснике у подручјима са отежаним условима за бављење пољопривредом	екстерно			
Процена утицаја ИПАРД подршке на пољопривредна газдинства чији носиоци су млади пољопривредници	екстерно			
Процена утицаја ИПАРД II програма на развојне трендове и анализа контекста: посматрање промена у полазним вредностима заједничких контекст показатеља	екстерно			
Идентификација фактора који су допринели успеху/неуспеху Програма	екстерно			
Научене лекције	екстерно			

6. КОМУНИКАЦИЈА

Активности у вези са дисеминацијом резултата вредновања ће бити развијене у сарадњи са организационом јединицом Управљачког тела надлежној за промоцију ИПАРД програма и биће усаглашене са општом стратегијом комуникације и видљивости ИПАРД програма.

Дисеминација резултата вредновања ће се индикативно спроводити на два начина:

- **Интерно** – циљна група: запослени и доносиоци одлука у Управљачком телу и ИПАРД Агенцији, посебно у односу на спровођење препорука вредновања, као и за укупну имплементацију ИПАРД II програма. Резултати праћења и вредновања ће бити интерно доступни како би се обезбедило ефикасно спровођење Програма.
- **Екстерно** – циљна група: заинтересоване стране. Спољни стручњаци ангажовани за спровођење вредновања за потребе ИПАРД Управљачког тела ће поред израде извештаја имати обавезу и да представе извештаје о вредновању Управљачком телу и ИПАРД Агенцији, као и на састанцима ИПАРД Одбора за праћење и/или Националне мреже за рурални развој, након њеног оснивања. Годишњи извештај о предузетим евалуационим активностима биће достављен ИПАРД II ОП.
- **Екстерно** – циљна група: шира јавност. У складу са принципима транспарентности ИПА помоћи, извештаји о спроведеним вредновањима ИПАРД програма ће бити објављени на ИПАРД интернет страници. Поред ових извештаја, евалуатори ће

доставити и сажети извештај са јасно приказаним резултатима вредновања, који ће такође бити доступни јавности. Сажетак извештаја ће бити представљен на разумљив начин како би се омогућило ширем кругу заинтересованих страна да на једноставан начин приступе информацијама о спровођењу Програма, као и вредновањима ИПАРД програма планираним за наредни период. Управљачко тело ће обезбедити дисеминацију информација и резултата спроведених вредновања Програма и путем објављивања годишњих извештаја о спровођењу ИПАРД програма. Уколико постоји потреба користиће се и друга одговарајућа средства јавног информисања као што су: билтени, публикације, комуникација са јавношћу и сл.

7. РЕСУРСИ

Адекватан ниво људских ресурса у сврху праћења и вредновања је обезбеђен у ИПАРД Управљачком телу, у оквиру Групе за праћење, вредновање и извештавање, као и у ИПАРД Агенцији у оквиру Групе за извештавање. Интерни ресурси ће бити подржани путем конкретних акција унапређења капацитета који се финансирају кроз Мету 9, пратећи анализу процене потреба за обуком.

Финансијска средства за спровођење вредновања ИПАРД програма биће обезбеђена кроз буџет у оквиру Мете 9 или других расположивих извора.